

3. Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 01.05.2015 року.
4. Закон України «Про національну програму інформатизації» від 04.02.1998 року.
5. Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження Порядку формування базової мережі закладів культури».

Вовкотруб С.С.
*студент магістратури
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: д-р філол. наук, професор
кафедри інформаційної та
соціокультурної діяльності ТНЕУ
Шкіцька І.Ю.*

ПОРУШЕННЯ АВТОРСЬКОГО ПРАВА В УКРАЇНІ: ПРИЧИНИ ТА ЗАХОДИ ПОПЕРЕДЖЕННЯ

На сьогодні порушення авторських прав є однією з актуальних невирішених проблем багатьох країн світу, що продовжує завдавати серйозної економічної шкоди зарубіжним і українським правовласникам. Ураховуючи демократичний шлях розвитку та євроінтеграційні прагнення української держави, можна сказати, що дієвий захист авторського права є важливим складником цього процесу, адже охорона авторського права й ефективна боротьба з різноманітними видами його порушень допоможуть Україні вдосконалити відповідне законодавство та успішно співпрацювати в цій сфері з розвиненими країнами світу [3, с. 61].

Метою нашої розвідки є з'ясування причин порушення авторського права в Україні, формулювання порад особам, авторське право яких порушено, а також окреслення заходів профілактики порушення авторського права.

Первинною причиною порушення авторського права є надзвичайно низька матеріальна складова собівартості ліцензійної продукції. Сучасні технології зробили копіювання інформації дуже простою та дешевою процедурою. Раніше легальні виробники мали природний захист у вигляді технологічної переваги та ефекту масштабу. Інакше кажучи, кожен міг переписати книжку вручну чи набрати текст на друкарській машинці, але собівартість та якість такої копії поступалися оригінальним виданням. Сьогодні якість «саморобних» копій цілком співставна. Наприклад, елементарний набір офісної техніки дає змогу зробити аналог видання книжки в м'якій палітурці, причому її собівартість буде не вище ринкової ціни. Зауважимо, що книга є найбільш «матеріальним» інтелектуальним продуктом. Що стосується програмного забезпечення чи оцифрованої музики, то різниця якості ліцензійного і піратського продуктів здебільшого взагалі відсутня за суттєвої різниці в цінах [5, с. 11].

Щодо вартості масової продукції, яка є об'єктом прав інтелектуальної власності, то в розвинутих країнах вона визначається високою платоспроможністю громадян. Матеріальна складова собівартості є зовсім незначною: становить не більше кількох відсотків. Таким чином, основна

додана вартість такої продукції створюється за рахунок права власності на використання. Виникає ситуація, коли споживачі мають платити за продукт, який (чи подібний зіставної якості) можна отримати, заплативши не набагато менше, якщо порушити право власності. Саме перспектива отримати надприбуток (абсолютний чи відносний у вигляді економії) і є першопричиною піратства.

Піратство в галузі інтелектуальної власності особливо поширене в країнах з невисоким прибутком на душу населення, що спостерігаємо в Україні. Основною причиною широкого розповсюдження піратства в таких країнах є неплатоспроможність населення цих країн, адже ціни на піратські продукти є в десятки разів нижчими цін, установлених правовласниками. Окрім цього, піратство може сприяти забезпеченню доступу широких верств населення до інформації, поширення якої обмежене правовласниками з певних причин [4, с. 250].

Якщо авторське право особи порушено, єдиний вихід для неї — звернутися до суду. Зауважимо, що сьогодні в Україні проблема захисту авторських прав залишається відносно малодослідженою. Зокрема, ані на законодавчому рівні, ані у роз'ясненнях компетентних органів, ані в працях науковців не відображено специфіки дієвого доведення авторства, наявності авторських прав, а також вини при розгляді судом справи про порушення авторського права [2].

У зв'язку із цим доцільним вважаємо звернення уваги не тільки на проблеми законодавчого регулювання та державної політики у цій сфері, а й на питання, що виникають в юридичній практиці, а саме під час судового розгляду справ про порушення авторського права [1, с. 317].

Для доведення своїх авторських прав та факту їх порушення, успішного обґрунтування розміру компенсації за порушення потрібно юридично грамотно і своєчасно підійти до збору доказів зазначених обставин. Для забезпечення профілактики порушень авторського права існують дві форми захисту:

1) **юрисдикційна форма захисту** — це діяльність уповноважених державних органів щодо захисту порушених чи оспорюваних суб'єктивних авторських прав. Її суть полягає в тому, що особа, права та законні інтереси якої порушені неправомірними діями, звертається за захистом до державного органу, уповноваженого здійснити відповідні заходи для відновлення порушеного права і зупинення правопорушення. У межах юрисдикційного захисту виділяють також загальний і спеціальний порядок захисту порушених прав. За загальним правилом захист авторських прав здійснюється в судовому порядку. Більшість цивільно-правових спорів з питань авторського права розглядають суди. Спеціальним порядком захисту авторських прав є адміністративний порядок їх захисту, що передбачає подання особою скарги до відповідного державного органу;

2) **неюрисдикційна форма захисту** передбачає дії юридичних і фізичних осіб із захисту своїх авторських прав на твір, які здійснюються ними самостійно без звернення до державних або інших компетентних органів. При цьому йдеться лише про законні способи захисту, наприклад сповіщення порушника про існування авторських прав і пропозиція вирішити спір шляхом переговорів [6].

Вибір форми захисту прав та конкретного способу захисту з урахуванням усіх обставин справи залежать як від змісту суб'єктивного права, що підлягає захисту, так і від ступеня небезпеки такого порушення.

Таким чином, питання захисту авторських прав є актуальним в Україні, де платоспроможність населення є низькою порівняно з високими цінами на продукцію, захищену авторськими правами. Особа, авторські права якої порушені, повинна вміти їх довести, а також юридично грамотно і своєчасно здійснити збір доказів порушень. Для забезпечення профілактики порушень авторського права існують дві форми захисту (юрисдикційна та неюрисдикційна), вибір яких визначається з урахуванням низки факторів: сфери, роду діяльності, ступеня тяжкості порушення, розміру збитків тощо.

Список використаних джерел

1. Дроб'язко В. С., Дроб'язко Р. В. Право інтелектуальної власності: навч. посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2004. 512 с.
2. Захист авторського права. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B0%D1%85%D0%B8%D1%81%D1%82_%D0%B0%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B0
3. Підпригора О. Проблеми кодифікації законодавства про інтелектуальну власність. *Українське право*. Київ, 1997. № 1. С. 61.
4. Рудник Т. Відповідальність за порушення авторського права. *Часопис Київського університету права*. Київ, 2012. № 2. С. 248-251.
5. Шевченко Я., Моляко О., Салатко А. Розвиток цивільного права і трудового законодавства в Україні. Харків : Консум, 1999. 11 с.
6. Steinert-Threlkeld Tom. The Buck Starts Here. URL: <https://www.wired.com/1996/08/nanobucks/> (дата звернення: 10.10.2017).

Габаніова М.
*студентка магістратури
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету*
*Науковий керівник: доктор пед. н., професор
кафедри інформаційної та соціокультурної діяльності
Щербяк Ю.А.*

ІНТЕРНЕТ ЯК КОМУНІКАТИВНИЙ ЗАСІБ У СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ВИМІРІ УКРАЇНИ

Нові інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) та Інтернет є одними з найбільш важливих факторів, що визначають формування суспільства ХХІ століття. Їхній стрімкий розвиток і поширення набули сьогодні характеру глобальної інформаційної революції, що впливає на політику, економіку, управління, культуру й інші сфери життєдіяльності суспільства. Результатом цієї революції є становлення суспільства нового типу, в якому інформація й знання стають головним ресурсом подальшого розвитку. Телекомунікації за допомогою Інтернету відкривають для суспільних і гуманітарних наук принципово новий сегмент соціальної реальності.